

So šéfdirigentom Petrom Valentovičom o nových premiérach v košickej opere

Novým šéfdirigentom Opery Štátneho divadla Košice sa od novej sezóny stal Peter Valentovič. V košickej opere hosťuje od roku 2013, v predchádzajúcej sezóne okrem toho, že bol zbormajstrom, hudobne so súborom naštudoval nielen v súčasnosti uvádzané premiérové inscenácie operety Vojvodkyňa z Chicaga (22. a 25. septembra) a opery Roberto Devereux (30. septembra a 1. októbra), ale aj viacero komornejších projektov, ktoré divadlo uviedlo online v čase pandémie.

Z dvoch septembrových operných premiér má košická opera úspešne za sebou operetu Vojvodkyňu z Chicaga, operu Roberto Devereux premiéry čakajú takpovediac o pár hodín. Do akej miery je náročné zvládať pre dirigenta a pre súbor všeobecne také rýchle tempo?

V čase pandémie sme mohli byť v opere a skúšať, len sme nemohli hrať. Je to neštandardné mať dve rôzne premiéry dva víkendy po sebe, ale tým že to bolo už nacvičené a „Chicago“ malo už aj verejné generálky, dalo sa to zvládnuť.

Košická Vojvodkyňa z Chicaga mala už po júlových predpremiérach viac ako priaznivé ohlasy. Dokonca sa veľkej chvály dočkala aj od dcéry Emmericha Kálmána. V čom vidíte výnimočnosť tejto operety respektíve výnimočnosť košickej inscenácie?

Najpozoruhodnejšie v tejto operete sú dva rôzne hudobné žánre, ktoré ako keby jeden s druhým zápasili. Americký charleston, foxtrot, slow fox súťažia s maďarským čardášom a nostalgickými melódiami „starých čias“. Do "Európy" prichádza niečo nové moderné. Kálmán si nechával posilať noty z Ameriky, študoval ich, predtým v Amerike nikdy nebol. Jeho hudobné motívy sú absolútne chytľavé a geniálne skomponované. Košická inscenácia je vynikajúca a ako to v operete býva často, je prispôbená súčasnej dobe. Je v nej aj politická satira a aj satira na súčasnú pandémiu covidu.

Zaujímavosťou určite je, že Kálmán napísal jazzovú operetu niekoľko rokov predtým ako sa sám osobne zoznámil s touto hudbou na americkom kontinente. Dá sa len genialitou skladateľa

zdôvodniť fakt, že dokázal zapracovať do svojej operety jazz, s ktorým sa stretával len sprostredkovane?

Áno, to je absolútne geniálne. Kálmán bol geniálny skladateľ!

Obráťme list. Opera bude o pár dní premiérovať jednu z najkrajších bel canto opier, Donizettiho Roberta Devereux. Pôvodne mala byť táto opera a jej uvedenie v Košiciach oficiálnou rozlúčkou svetovej opernej divy Edity Gruberovej s kariérou, napokon je všetko inak. Čo by ste ako dirigent, dokonale znaly tejto opery, vyzdvihli na jej hudobnej stránke?

S pani Gruberovou som pred pár dňami telefonoval a ona vyslovila veľký smútok, že sa to nemohlo uskutočniť a že tá pandémia tak nešťastne „zamiešala karty...“. Je to veľká škoda. A vyzdvihol by som určite záverečnú scénu Alžbety, keď sa zošalie. Je to hudobný skvost a je veľmi náročná pre soprán. A v celej opere sú nádherné melódie a dramaturgicky je skvele vystavaná.

Hoci sa Edita Gruberová napokon v postave anglickej kráľovnej Alžbety v Košiciach nepredstaví, predpokladám, že pozorne sledovala zrod tejto inscenácie. Rozprávali ste sa s ňou počas skúšobného procesu, respektíve bola akousi poradkyňou v pozadí vzniku inscenácie?

Keď sme natočili video, v čase keď boli divadla zatvorené pre publikum, poslal som jej ho. Videla ho a páčila sa jej inscenácia aj speváci.

Bel canto je štýl náročný najmä pre spevákov, v čom je jeho náročnosť pre dirigenta respektíve orchester?

Práve v tom speváckom umení a sprevádzaní speváka. Orchester má v áriách vyslovene sprievodnú funkciu. Treba dokonale poznať text a presne i to, čo spevák robí, kde spomalí, zrýchli, akú dynamiku robí. Keďže boli za čias Donizettiho iné hudobné nástroje ako dnes, treba robiť veľké zásahy do dynamiky. Tam, kde je fortissimo, okrem pár miest, kde si to dramaturgia vyžaduje, treba urobiť dobrý zvukový balans medzi orchestrom a javiskom. Ale to najnáročnejšie v bel canto štýle je práve sprevádzať spevákov, pretože ten štýl je veľmi transparentný a všetko je počuť. Zdá sa, že orchestrálny sprievod bel canta je príliš jednoduchý ale to je práve v tomto to zaujímavé. Vidieť to hlavne v operách Vincenza Belliniho.

Košická inscenácia mala úspešnú online premiéru v máji tohto roka, čaká divákov rovnaké predstavenie ako to, ktoré mohli vidieť na obrazovkách?

Samozrejme, bude to presne to isté, len tam budú diváci.

Od novej sezóny ste nastúpili na pozíciu šéfdirigenta košickej opery a zároveň ostávate aj na pozícii zbormajstra. Ako by ste takpovediac zvonku ohodnotili zbor a orchester košickej opery?

Veľmi dobre sa mi tu pracuje. Zbor a orchester už poznám dlhšiu dobu, hosťoval som tu už od roku 2013 pravidelne. Súbor má veľký potenciál.

Okrem premiér je v dramaturgickom pláne opery na konci prvej dekády októbra aj galakonzert k jubileu azda najväčšieho slovenského operného sólistu Petra Dvorského. Môžete prezradiť, čo všetko pre neho pripravujete? Bude aj nejaké prekvapenie?

Rozhodli sme sa uviesť časti z opier, ktoré maestro Peter Dvorský najčastejšie spieval. Na koncerte zaznie druhé dejstvo Bohémy, tretie dejstvo Toscy, duelová scéna z Onegina a tretie dejstvo Jej pastorkyne. Okrem našich sólistov sa predstavia aj jeho bratia Petra Dvorského Miro a Jaro a Peter

Berger. A čo sa týka prekvapení? Tie sa predsa nezverejňujú. Ak diváci prídu na koncert, uvidia, či nejaké bude.

Po premiérami nabitom septembri pripravilo Štátne divadlo Košice pre svojich divákov bohatý a zaujímavý program aj na október. Naplánované sú tri premiéry. Činohra uvedie na Malej scéne historicky prvý stand up NAVEKYAMEN (Stand- uP StanaP) so Stanom Pitoňákom, ale aj tragikomický príbeh z mestskej periferie LILIOM z pera Ferenc Molnára. Obe predstavenia pripravuje režisér Martin Čičvák. Opera pripravuje Galakonzert pri príležitosti jubilea Petra Dvorského, ale aj premiéru opery Julesa Masseneta Werther. Na javiská oboch scén divadla sa v októbri vráti aj viacero titulov zo staršieho repertoáru opery, baletu a činohry.

OKTÓBER V ŠTÁTNOM DIVADLE KOŠICE:

- 1.10. – G. Donizetti: Roberto Devereux – II. premiéra – 19:00 – Historická budova ŠDKE – opera
- 4.10. – Bez šepkára (talkšou Milana Kolcuna) – 17:00 a 19: 30 – Malá scéna ŠDKE
- 5.10. – S. Zweig: Netrpezlivosť srdca – 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 6. a 22.10. – F. M. Dostojevskij: Besy – 19:00 – Historická budova ŠDKE - činohra
- 7.10. – M. Gavran: Všetko o mužoch – 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 8.10. – E. Murphy: Moje baby – 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 8.10. – P. I. Čajkovskij: Labutie jazerfo – 19:00 – Historická budova ŠDKE – balet
- 10.10. – Galakonzert pri príležitosti životného jubilea Petra Dvorského – 19:00 - Historická budova ŠDKE – opera
- 11.10. – O. Šoth, Z. Mistríková: Denník Anny Frankovej – 19:00 – Malá scéna ŠDKE – balet
- 13.10. – G. Bizet, R. Šchedrin, Deep Forest: Carmen - 19:00 – Historická budova ŠDKE – balet
- 14.10. – M. Čičvák: Navekyamen (Stand- uP StanaP) – premiéra - 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 15. a 16.10. – F. Molnár: Liliom – premiéry - 19:00 – Historická budova ŠDKE - činohra
- 19.10. - Joël Pommerat: Znovuzjednotenie Kórei - 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 20.10. – F. Molnár: Liliom – 19:00 – Historická budova ŠDKE – činohra
- 21.10. - M. Čičvák: Navekyamen (Stand- uP StanaP) – 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 21.10. – O. Šoth: Nureyev - 19:00 – Historická budova ŠDKE – balet
- 24.10. – G. Madia: Čarodejník z krajiny OZ – 16:00 – Historická budova ŠDKE – balet
- 25.10. – A. T. Jensen: Adamove jablká - 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra
- 27.10. – K. Žiška: Sára Salkházi - 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra

29.10. – H. Naglik: Jurgova Hana - 19:00 - Malá scéna ŠDKE – činohra

29. a 30.10. – J. Massenet: Werther – premiéry - 19:00 - Historická budova ŠDKE – opera

www.sdke.sk